

Lähtettäjä:

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys —
Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry
Annankatu 29 A 16
00100 Helsinki
suojelusihteeri@tringa.fi

Vastaanottaja:

Helsingin kaupunki, kirjaamo,
kaupunkiympäristön toimiala
PL 10, 00099 Helsingin kaupunki
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Mielipide Keski-Viikin kaavarungon osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta (diaarinro HEL 2022-011596)

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys — Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry:n (rek.nro 116.353, 3789 jäsentä loppuvuonna 2021) tarkoituksena on edistää ja kehittää lintuharrastusta, lintujen- ja luonnonsuojelua sekä toimia alueensa lintuharrastajien ja tutkijoiden yhdyssiteenä. Yhdistyksen toiminta-alue on Helsinki ja sen ympäristö (entinen Uudenmaan maakunta sekä Sipoo entisellä Itä-Uudellamaalla).

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys Tringa ry on tutustunut nähtävillä olleeseen Keski-Viikin kaavarungon osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan sekä idealuonnokseen ja lausuu niistä mielipiteenään seuraavaa.

Yleistä

Keski-Viikin alueen kaavarunko nojaa osaltaan vahvasti kehitteillä oleviin suuriin joukkoliikenneyhteyksiin eli Raide-Jokeriin ja Viikin–Malmin pikaraitiotiehen, joiden vaikutusalueille Viikin Tiedepuiston ja Latokartanon eteläosan ympäristöön on suunnitteilla uusia asuntoja noin 4000–7000 ihmiselle. Kaavarunko itsessään on ohjeellinen suunnitelma vailla oikeusvaikutuksia, mutta se tulee osaltaan toimimaan alueen tulevien asemakaavahankkeiden ja alueen kehittämisen pohjana yleiskaava 2016:n mukaisesti.

Kannatamme osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa ilmaistua pyrkimystä linnustoystävällisten ratkaisujen kehittämiseen ja erilaisten viherrakenteiden lisäämiseen. Tällaiset ratkaisut, kuten heijastavien lasipintojen kuviointi, voivat vähentää lintujen ikkunatörmäyskuolleisuutta ja myös lisätä ympäristön viihtyisyyttä. Viherrakenteet voivat niin ikään paitsi edistää luonnon monimuotoisuutta yleisesti, myös lisätä alueen lintuystävällisyyttä esimerkiksi luomalla ruokailu- ja pesintämahdollisuuksia. Viherrakenteiden lisääminen sellaisenaan ei kuitenkaan ole riittävä toimenpide, vaan suunnittelussa tulee lintujen osalta huomioida mm. kasvillisuuden määrä, kasvilajien monipuolisuus ja alkuperä sekä kerroksellisuus (Komi 2022). Korostamme myös, että pyrkimys linnustoystävällisiin ratkaisuihin ei auta tilanteessa, jossa alueelle osoitetusta

lisärakentamisesta ja lisääntyneen virkistyskäytön aiheuttamista paineista koituu linnustolle ja tärkeille lintualueille haittaa.

Nyt nähtävillä olevassa kaavarungon idealuonnoksessa Viikintien eteläpuolisten peltoalueiden rakentamista on supistettu aiemmasta KHO:n kumottua osan näille alueille osoitetuista kaavamerkinnöistä vuosikirjapäätöksessään KHO 2018:151. Tringa kuitenkin katsoo, että kaavarungon keskeinen ongelma on yhä kansainvälisesti tärkeään lintualuekokonaisuuteen kuuluville pelloille suunniteltu lisärakentaminen ja korostaa, että Viikintien eteläpuolelle ei tule osoittaa lainkaan uutta rakentamista.

Peltoalueet

Kaavarungon idealuonnoksessa osoitetaan Viikintien eteläpuolisille peltoalueille lisärakentamista nykyisen Gardenian alueen ja Hakalantien ympäristöön asuin- ja liikerakennusten alue -merkinnällä sekä asuinaluemerkinnällä. Tämän lisäksi peltoaluetta osoitetaan laajasti viheralueeksi.

KHO:n kumottua yleiskaava 2016:n kaavamerkintöjä merkittävä osa suunnitellusta lisärakentamisesta on kaavarungossa osoitettu Viikintien pohjoispuolisille peltoalueille, erityisesti Viikintien ja Tilanhoitajankaaren risteyksen ympäristöön yliopiston koeviljelmille sekä nk. Eko-Viikin eteläpuolisille pelloille.

Kaikki kaavarungon suunnittelualueen pellot kuuluvat Vanhankaupunginlahden varsinaista Natura-alueerajausta laajempaan, kansainvälisesti luonnon monimuotoisuuden suojelun kannalta tärkeään IBA-alueerajaukseen. IBA (Important Bird and Biodiversity Area) on BirdLife Internationalin tuolloisen ETY:n (sittemmin Euroopan komissio) pyynnöstä toimeenpanema hanke kansainvälisesti tärkeiden lintukohteiden tunnistamiseksi ja suojelemiseksi. IBA-hankkeella on tärkeä rooli lintudirektiivin täytäntöönpanemisessa.

Pellot ovat elimellinen ja olennainen osa alueen linnustollista kokonaisuutta, niin suojelualueeseen rajautuvien Viikintien eteläpuolisten Etu-Viikin peltojen kuin Viikintien pohjoispuolisten Taka-Viikin peltojen osalta (Aintila & Ellermaa 2018). Peltojen arvokkuus juontuu ensisijaisesti niiden merkityksestä ruokailu- ja levähdysalueena: pellot keräävät sekä kevät- että syysmuuton yhteydessä mm. runsaasti valkoposkikihantia ja etenkin syyspuolella kahlaajia, kuten töyhtöhyyppiä, kurppia ja suokukkoja. Näistä lajeista valkoposkikihantia ja äärimmäisen uhanalainen (CR) suokukko ovat Vanhankaupunginlahden Natura-alueen perustelajeja ja lintudirektiivin liitteessä I mainittuja lajeja. Tiira-havaintojen perusteella alueellisesti merkittäviä määriä suokukkoja levähti myös vuoden 2022 syysmuutolla kaavarungon idealuonnoksessa asuin- ja liikerakennusten alueeksi osoitetulla pellolla yliopiston koeviljelmillä Viikintien ja Tilanhoitajankaaren risteyksen länsipuolella. Viikintien pohjoispuolen pellot ovat havaintoaineiston perusteella myös tärkeitä ruokailualueita esimerkiksi erilaisille pöllöille.

Pelloille osoitetun lisärakentamisen vaikutuksia arvioitaessa on myös huomioitava se, että merkittävä osa Taka-Viikin pelloista on jo hävitetty rakentamisen tieltä. Jotta arvokkaat levähdysalueet säilyisivät, täytyy peltojen olla riittävän suuria ja muodostaa mahdollisimman paljon sellaista yhtenäistä avointa pinta-alaa, joka sijaitsee riittävän kaukana rakennetun tai metsäisen alueen reunasta. On myös huomioitava, että kaiken pelloille osoitetun rakentamisen häirintävaikutus ulottuu huomattavasti itse rakennetun alueen rajaa kauemmas.

Vaikutukset Vanhankaupunginlahden alueeseen

Lisärakentaminen IBA-alueelle pirstoo vääjäämättä aluekokonaisuuden ekologista yhtenäisyyttä ja rajoittaa nähdäksemme merkittävästi vähintään seuraavien Natura-alueen perustelajien ja lintudirektiivin liitteen I lajien suojelua: ruisrääkkä (pesivä), ruskosuohaukka (pesivä), suokukko (levähtävä) sekä valkoposkikihantia

(levähtävä). Näistä lajeista ruskosuohaukka saalistaa pääasiassa lahden ruovikkoalueilla, mutta poikasaikaan laji käyttää myös peltoja saalistusalueina. Kaavarungon alueella Gardenian länsipuolinen peltoalue kokonaisuudessaan kuuluu ruskosuohaukan ruokailualueeseen.

Lisärakentamisen muodostaman uhan ohella suunnitelman mukaisen 4000–7000 uuden asukkaan myötä voimistuva virkistyskäyttöpaine uhkaa Vanhankaupunginlahden linnustoarvoja. Peltojen rakentaminen idealuonnoksessa esitetyllä tavalla lisäisi häirintävaikutusta etenkin Taka-Viikin pelloilla huomattavasti, sillä kynnys liikkua rakennetun peltoympäristön ohella myös rakentamiselta säästyneillä peltoalueilla alentuisi todennäköisesti merkittävästi. Vähäiselläkin lisähäirinnällä voi olla lintujen ravinnonhankintaa selvästi haittaava vaikutus. Eräs esimerkki tällaisesta lisääntyvälle häirintävaikutukselle alttiista lajista on metsähänhi, joka arkana lajina uskaltaa tällä hetkellä levähtää Vanhankaupunginlahden IBA-alueella vain koetilan eteläpuolisella peltoalueella. Kaikenlainen maankäyttö ja voimakkaasti lisääntyvä virkistyskäyttö koetilan eteläpuolella vaikuttaa alueen kelpoisuuteen metsähänhen levähdysalueena.

Johtopäätökset

Katsomme, että tähän saakka rakentamiselta säilyneiden peltoalueiden säilyttäminen peltoina on välttämätöntä Vanhankaupunginlahden kansainvälisesti arvokkaan lintualueen yhtenäisyyden ja linnustoarvojen turvaamiseksi. Erityisesti korostamme sitä, että minkäänlaisen rakentamisen osoittaminen Viikintien eteläpuolelle on mahdotonta.

Koska Tringa on MRL 62 §:ssä tarkoitettulla tavalla osallinen, pyydämme että alueen suunnittelun edetessä Tringa myös kirjallisesti lisätään alueen suunnittelussa osallisten yhdistysten joukkoon.

Helsingissä 18.11.2022

Aleksi Mikola

Puheenjohtaja

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys —

Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry

Lähteet:

Aintila, A. – Ellermaa, M., Maakunnallisesti tärkeät lintujen muutonaikaiset kerääntymäalueet Uudellamaalla. Tringa 1/2018.

Komi, E., Lintukadon ehkäiseminen arkkitehtuurin keinoin. Diplomityö/Aalto-yliopisto 2022.